

Rafał Zapłata

Fotografia i obraz –wizualizacja przeszłości

Fotografia stanowi jeden z podstawowych elementów dokumentowania w badaniach archeologicznych, natomiast obraz, który jest również pochodną procesu fotografowania, a także wizualizacji wiedzy, stanowi jeden z elementów (1) obrazowego prezentowania przedmiotu badań - źródeł archeologicznych i przeszłości oraz (2) przedstawiania przeszłości za pośrednictwem obrazu. Zasadniczym celem wystąpienia, obok omówienia zjawiska fotografowania i obrazowania w naukach o przeszłości, jest prezentacja kształtujących się kanonów widzenia i przedstawiania w naukach o przeszłości, zarówno po stronie naukowca jak i odbiorcy.

Współcześnie, w związku z rozwijającymi się technologiami, obserwujemy zjawisko rozszerzania prezentacji przeszłości oraz wiedzy o przeszłości, za pośrednictwem obrazu, czemu sprzyjają m.in. nowe media. Przeszłość zobrazowana jest częścią tzw. kultury wizualnej, a zatem wymaga również refleksji uwzględniającej dyskusję wokół tzw. zwrotu wizualnego. Warto zatem spojrzeć na zobrazowaną przeszłość z perspektywy, która nie tyle dostrzega procesy i mechanizmy powołujące do istnienia obrazu, a których częścią jest fotografowanie ale z perspektywy, która widzi mechanizmy generującą potrzebę wizualizowania i oglądania. Fotografia cyfrowa i produkty pochodne kształtują współcześnie diametralnie odmienną formę obcowania z zabytkiem, kreśląc nowe sposoby doświadczania rzeczywistości przez odbiorcę oraz generując nowe procesy znaczeniowe.

Obecnie obserwujemy zjawisko obrazowania jako element szerszych procesów kulturowych, w których znaczącą rolę odgrywa również sam odbiorca – cyberturysta, którego ciekawość i chęć poznawania przeszłości zaspakajana jest za pośrednictwem obrazów rzeczy i zjawisk, do których nie mamy bezpośredniego dostępu, a więc obrazów nie powstających za pośrednictwem tradycyjnego fotografowania. Powstaje zatem m.in. zjawisko nowomediálních doświadczeń – bagaż nowomediálních doświadczeń współczesnego turysty, które kształtuje współczesna forma ekspozycyjno-poznawcza, wspierana cyfryzacją, gdzie interfejs jest filtrem znaczeń, a technologiczna innowacyjność łamie utarte schematy sekwencyjnego obcowania z zabytkiem czy przestrzenią zabytkową